

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه آموزشی و سرفصل دروس

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: جامعه‌شناسی فرهنگ

گروه: علوم حوزه ای - دانشگاهی

« خاص جامعه المصطفی ص العالمیه »

مصوب هفتصد و هفتاد و دومین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۸۹/۷/۱۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی فرهنگ

گروه: علوم حوزه ای - دانشگاهی

رشته: جامعه شناسی فرهنگ

کمیتة تخصصی: علوم اجتماعی

گرایش:

کد رشته:

دوره: کارشناسی ارشد

شورای برنامه ریزی آموزش عالی در هفتصد و هفتاد و دومین جلسه مورخ ۸۹/۷/۱۷ خود برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی فرهنگ را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) مصوب نمود.

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی فرهنگ از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تاسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۸۹/۷/۱۷ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است ..

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی فرهنگ در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رای صادره هفتصد و هفتاد و دومین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی
مورخ ۸۹/۷/۱۷ در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی فرهنگ

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی فرهنگ
که از طرف گروه علوم حوزه ای - دانشگاهی پیشنهاد شده بود ، با
اکثریت آراء به تصویب رسید
۲) این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجرا است و
پس از آن نیازمند بازنگری است.

رای صادره هفتصد و هفتاد و دومین جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی مورخ ۱۳۸۹/۷/۱۷ در مورد برنامه
آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه شناسی فرهنگ صحیح است و به مورد اجرا
گذاشته شود.

حسین نادری مفش
نایب رئیس شورا

سیدابوالفضل حسنی
دبیر شورای برنامه ریزی آموزش عالی

فصل اول: مشخصات کلی

فصل اول: مشخصات کلی دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی فرهنگ

جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية

تعریف:

دوره کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی فرهنگ، یکی از دوره‌های تخصصی می‌باشد که در طی آن فراگیران بادروس این رشته آشنا شده و پس از گذراندن واحدهای حوزوی و تخصصی، موفق به دریافت مدرک کارشناسی ارشد خواهند شد.

اهمیت و ضرورت:

ضرورت دانش‌افزایی در بین دانش‌پژوهان محترم جامعه المصطفیٰ ﷺ العالمية و دستیابی به تخصص در رشته‌های علوم انسانی برکسی پوشیده نیست، تبیین دیدگاه‌های اسلام در این خصوص، زمینه را برای حضور موثر آنان در مجامع علمی و آکادمیک مهیا می‌سازد، شناخت فرهنگ‌ها و گروه‌های مختلف اجتماعی در جوامع گوناگون، می‌تواند از فوائد مؤثر در ارتباطات اجتماعی تلقی شود. آنچه بر ضرورت و اهمیت رشته‌های کارشناسی ارشد می‌افزاید یافتن تخصص و قدرت نقد و بررسی مباحث علوم اجتماعی در حوزه فرهنگ است که بی‌توجهی به آن ممکن است کشورها را در معرض آسیب‌های فرهنگی قرار داده و زمینه‌ساز اضمحلال اجتماعی آنان را فراهم گرداند.

نقش و توانایی:

فارغ التحصیلان این رشته می‌توانند نقش‌های متعددی را در راستای آموزش، پژوهش و تبلیغ معارف دینی در حوزه علوم انسانی - اجتماعی ایفا نمایند و مهارت‌ها و توان لازم را در مباحث مختلف حوزه فرهنگ بدست آورند، از جمله:

- توانمندی پژوهش در زمینه مباحث اجتماعی و فرهنگی اسلام
- ارائه مدل و الگوی اسلامی در حوزه مباحث فرهنگی
- تدریس علوم اجتماعی در سطح دانشگاه‌های جهان اسلام
- نقد و بررسی نظریه‌ها و مکاتب جامعه‌شناختی غربی با رویکرد دینی
- قدرت نظریه‌پردازی در حوزه مباحث فرهنگی اجتماعی
- توانمندی تحصیل در دوره‌های بالاتر

اهداف کلی دوره:

- تربیت مدرس در حوزه فرهنگ
- تربیت پژوهشگر در رشته جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی
- تربیت مبلغ دینی
- تربیت طلاب مستعد برای ورود به دوره دکتری.

اهداف سیاست‌های آموزشی:

- شکوفای شدن روح تحقیق در فراگیر (با اختصاص ۳۰٪ از زمان واحدها به کار تحقیقی).
- شناخت تحلیلی مطالب رشته مربوط.
- ایجاد توانایی تألیف، تدریس و ترجمه در رشته مربوط.
- ایجاد توانایی استفاده از متون تخصصی رشته مربوط.

ایجاد تخصص در یک گرایش یا رشته خاص.
تخصیص حداقل ۵۰٪ واحدها را به دروس حوزوی جهت تقویت مبانی حوزوی.
نهادینه کردن اخلاق و معنویات در بین دانش‌پژوهان.
توجه به نیازهای منطقه‌ای طلاب.

پذیرش:

طلاب این دوره از بین فارغ‌التحصیلان دوره‌های کارشناسی رشته مربوط انتخاب می‌شوند.
تبصره: در صورتی که فراگیران یک رشته، بخواهند در کارشناسی ارشد رشته دیگر شرکت کنند لازم است پیش نیازهای آن را بگذرانند.

طول دوره و شکل آن:

- طول دوره کارشناسی ارشد برای رشته جامعه‌شناسی فرهنگ حداکثر ۸ نیمسال می‌باشد.
- در هر نیمسال تحصیلی ۱۲ واحد درس ارائه می‌شود.
- طلابی که ملزم به گذراندن پیش‌نیاز هستند به ازاء هر ۱۲ واحد یک نیمسال به طول دوره آن‌ها اضافه می‌شود.
- فراگیران در پایان این دوره پایان‌نامه‌ای به ارزش ۴ واحد ارائه می‌دهند.

تعداد و نوع واحدهای درسی:

ردیف	محورهای دروس	تعداد واحد
۱	دروس حوزوی	۳۲
۳	دروس تخصصی	۲۸
۴	پایان نامه	۴
	جمع کل	۶۴

فصل دوم: جداول دروس

الف) جدول دروس عمومی حوزوی رشته جامعه شناسی فرهنگ:

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	فقه (۱)	۳	۴۸	۴۸	-		
۲	فقه (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۱)	
۳	فقه (۳)	۲	۳۲	۳۲	-	فقه (۲)	
۴	اصول	۳	۴۸	۴۸	-		
۵	کلام تطبیقی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		
۶	کلام تطبیقی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	کلام تطبیقی (۱)	
۷	فلسفه اسلامی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-		
۸	فلسفه اسلامی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	فلسفه اسلامی (۱)	
۹	فلسفه اسلامی (۳)	۲	۳۲	۳۲	-	فلسفه اسلامی (۲)	
جمع کل		۲۰	۳۲۰	۳۲۰	-		

ب) جدول دروس حوزوی اختصاصی رشته جامعه شناسی فرهنگ:

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	روش‌ها و گرایش‌های تفسیری	۲	۳۲	۳۲	-		
۲	تفسیر موضوعی (جامعه و قرآن)	۲	۳۲	۳۲	-		
۳	قرآن و علوم (با تأکید بر علوم اجتماعی)	۲	۳۲	۳۲	-		
۴	قرآن و فرهنگ زمانه	۲	۳۲	۳۲	-		
۵	فقه الحدیث (با تأکید بر نهج البلاغه و سایر روایات اجتماعی)	۲	۳۲	۳۲	-		
۶	حدیث شناسی (تاریخ، رجال و درایه)	۲	۳۲	۳۲	-		
جمع کل		۱۲					

ج) جدول دروس تخصصی رشته جامعه‌شناسی فرهنگ دوره کارشناسی ارشد

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	جامعه‌شناسی علم و تکنولوژی	۲	۳۲	۳۲	-		
۲	جامعه‌شناسی معرفت	۲	۳۲	۳۲	-		
۳	جامعه‌شناسی تاریخ تمدن اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-	با نگاه تطبیقی به سایر تمدنها	
۴	جامعه‌شناسی فرهنگ	۲	۳۲	۳۲	-	باورها، ارزش‌ها، منتهاجارها	
۵	جامعه‌شناسی هنر و ادبیات	۲	۳۲	۳۲	-		
۶	مردم‌شناسی فرهنگی	۲	۳۲	۳۲	-		
۷	جامعه‌شناسی ارتباطات جمعی	۲	۳۲	۳۲	-		
۸	جامعه‌شناسی دین	۲	۳۲	۳۲	-		
۹	نظریه‌های فرهنگ	۲	۳۲	۳۲	-	زبان تخصصی او ۲ (۲ واحد)	
۱۰	مبانی فرهنگ در آیات و روایات	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۱	جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۲	فرهنگ‌شناسی تطبیقی	۲	۳۲	۳۲	-	مقایسه بین فرهنگ اسلام و غرب، سکولاریسم و اسلام	
۱۳	جامعه‌شناسی مناسک دینی و فرقه‌ها	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۴	توسعه و تغییرات فرهنگی از منظر اسلام	۲	۳۲	۳۲	-		
۱۵	پایان نامه	۴	۱۲۸	-	۱۲۸		
جمع کل		۳۲	۵۷۶	۴۴۸	۱۲۸		

د) دروس پیش‌نیاز

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز	توضیحات
			جمع	نظری	عملی		
۱	زبان تخصصی (۱)	۲	۳۲	۳۲	-	زبان عمومی پیشرفته	
۲	زبان تخصصی (۲)	۲	۳۲	۳۲	-	زبان تخصصی (۱)	
جمع کل		۴	۶۴	۶۴	-		

فصل سوم:

سر فصل دروس

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی نیمه استدلالی با مشترکات عقود.

سرفصل دروس:

کلیات

- حقیقت ملک و مال و اقسام هر یک
- حق و حکم و اقسام هر یک
- شرط و اقسام آن
- مفهوم و ماهیت شرط
- اقسام شرط
- شرایط صحت شرط
- احکام شرط صحیح و فاسد
- لزوم وفا به شرط و ادله آن
- مفهوم عقد و تقسیمات آن
- مفهوم عقد و تطور آن
- عقد لازم و جایز
- عقد معاوضی و غیرمعاوضی
- عقد مسامحی و مغابنی
- عقد عهدی و تملیلی
- آزادی عقود
- توقیفی بودن یا آزادی عقود
- آراء فقها در مسأله
- منشأ اختلاف و ادله هر کدام

مشترکات قراردادها (عقود)

- رکن عقد و احکام آن
- اراده و اجزای آن
- اعلام اراده
- اعلام اراده با الفاظ
- اعلام اراده بوسیله فعل
- اعلام اراده بوسیله نوشته
- اعلام اراده بوسیله اشاره
- اعلام اراده بوسیله سکوت

- ایجاب و احکام آن

- تعریف خصوصیات ایجاب
- ایجاب عام و مصادیق آن
- ایجاب ملزم
- زوال ایجاب
- قبول و احکام آن
- تعریف قبول
- ویژگی‌های قبول
- تمایز ایجاب و قبول و توالی آن دو و تقدیم قبول بر ایجاب
- زوال قبول
- رکن متعاقدين و احکام آن
- اهلیت طرفین قرارداد (بلوغ و رشد)
- قصد طرفین قرارداد
- اختیار طرفین قرارداد
- رضایت طرفین قرارداد
- مالک بودن یا مأذون بودن
- رکن عوضین
- مال و ملک بودن
- طلق (آزاد) بودن
- (طرح مبحث بیع وقف)
- قدرت بر تسلیم
- علم به مقدار عوضین

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- درسنامه فقه؛ متن جامعه المصطفی علیه السلام العالمية

فرعی:

- فقه العقود؛ سیدکاظم حسینی حائری
- الدروس التمهیدیه؛ ایروانی
- فقه الامام الصادق؛ مغنیه
- شرایع الاسلام؛ محقق حلی
- الروضه البهیة؛ شهید ثانی
- کتاب البیع؛ امام خمینی (ره)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فقه (۱)

هدف: آشنایی نیمه استدلالی با قراردادهای مشخص انتقالی.

سرفصل دروس:

- بیع و انواع آن و مسائل مستحدثه مربوط به بیع
- حقیقت بیع
- انواع بیع
- احکام خاص بیع
- مسائل مستحدثه در بیع مانند: خرید و فروش اعضای بدن، خرید و فروش خون، بیع متقابل، خرید و فروش اسکناس، بیع با ثمن شناور، بیع شرط و...
- اجاره و احکام خاص و مسائل مستحدثه آن
- حقیقت اجاره و مشروعیت آن و تفاوت آن با بیع
- انواع اجاره
- حقیقت اجاره
- احکام مستحدثه در اجاره مانند: اجاره رحم، اجاره به شرط تملیک، سرقتی

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- درسنامه فقه؛ متن مرکز جهانی علوم اسلامی

فرعی:

- فقه العقود؛ سیدکاظم حسینی حائری
- الدروس التمهیدیه؛ ایروانی
- فقه الامام الصادق؛ مغنیه
- شرایع الاسلام؛ محقق حلی
- الروضه البهیة؛ شهید ثانی
- کتاب البیع؛ امام خمینی (ره)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: فقه (۲)

هدف: آشنایی نیمه استدلالی با قراردادهای مشخص انتقالی.

سرفصل دروس:

- حواله و احکام خاص و مسائل مستحدثه آن
- حقیقت حواله و مشروعیت آن و تفاوت آن با ضمان، کفالت
- انواع حواله و احکام خاص آن
- مسائل مستحدثه در حواله مانند: حواله های بانکی، حواله تحویل کالا از انبار، حواله اسناد تجاری (برات)
- وکالت و احکام خاص آن و مسائل مستحدثه آن
- حقیقت وکالت و مشروعیت آن
- انواع وکالت و احکام خاص آن
- مسایل مستحدثه وکالت مانند: وکلای متعدد، وکالت و مقاطعه و...
- صلح و احکام خاص آن و مسائل مستحدثه آن
- حقیقت صلح و مشروعیت آن
- انواع صلح و احکام خاص آن
- مسایل مستحدثه صلح
- قرض و احکام خاص آن و مسائل مستحدثه آن
- حقیقت قرض و مشروعیت آن
- انواع قرض و احکام خاص آن
- مسایل مستحدثه قرض
- هبه و احکام خاص آن و مسائل مستحدثه آن
- حقیقت هبه و مشروعیت آن
- انواع هبه و احکام خاص آن
- مسایل مستحدثه هبه

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- درسنامه فقه؛ متن جامعه المصطفی علیه السلام العالمیه

فرعی:

- فقه العقود؛ سیدکاظم حسینی حائری
- الدروس التمهیدیه؛ ایروانی
- فقه الامام الصادق؛ مغنیه
- شرایع الاسلام؛ محقق حلّی
- الروضه البهیة؛ شهید ثانی
- کتاب البیع؛ امام خمینی (ره)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی و قواعد و نظریه ی جدید دانش اصول فقه در حدّ حلقه ی دوم و کشف ارتباط میان قواعد و فن استنباط احکام شرعی.

سرفصل دروس:

تمهید

- تعریف علم الاصول

- موضوع علم الاصول و فائده

- الحكم الشرعی و تقسیمه

- حجیة القطع

- خصوصیات القطع

- منجزیة و معذریة القطع

- القطع الطریقى و الموضوعى

- الادلة (المحرزة و الاصول العملیة)

- تحديد المنهج فى الأدلة و الاصول طبق مسلك حق الطاعة

- تحديد المنهج فى الأدلة و الاصول طبق مسلك قبح العقاب بلا بیان

- الادلة المحرزة

- تقسیم البحث فى الأدلة المحرزة و بیان الأصل عن الشكّ فى الحجیة

- مقدار ما یثبت بالأدلة المحرزة

- الأدلة المحرزة، الدلیل الشرعی

- مقدمة تحديد دلالات دلیل الشرعی اللفظی و غیر اللفظی

اولاً: الدلیل الشرعی اللفظی، التصوری و الظهور التصدیقى علاقة الوضع بهما، الوضع التعین و التعینى، علامات الحقیقة و الظهور المجاز، تصنیف اللغة و دلالة الخاصة و المشتركة، الأمر و النهی، الاحتراز فى القیود، الاطلاق و انواعه و التقابل بینه و بین التقیید، بعض التطبيقات لقرینة الحکمة، العموم، تعریفه، أدواته و نحو دلالتة، المفاهیم، تعریف المفهوم و ضابطه، مفهوم الشرط و الشرط المسوّق لتحقيق الموضوع، مناسبات الحكم و الموضوع

ثانياً: الدلیل الشرعی غیر اللفظی: دلالة السکوت و التقرير، السیرة، اثبات صغرى الدلیل الشرعی، وسائل الاثبات

الوجدانى، التواتر، الاجماع، سیرة المتشرّعة و العقلاء، وسائل الاثبات التعبدی، أدلة اثبات حجیة خبر الواحد و نفیها، تحديد دائرة الحجیة، اثبات حجیة الدلالة فى الدلیل الشرعی، دلیل حجیة الظهور و موضوعها، ظواهر الكتاب الکریم

- الادلة المحرزة، الدليل العقلي:

- قاعدة استحالة التكليف بغير المقدور، زمان الوجوب و الواجب، اخذ العلم للحكم في موضوع الحكم،

اشترط التكليف بالقدرة بمعنى آخر، بحث الترتب، اقتضاء الحرمة للبطلان، حجية الدليل العقلي

- الاصول العملية:

- القاعدة العملية الأولية في حالة الشك، القاعدة العملية الثانوية في حالة الشك (الاعتراضات على أدلة

البرائة، تحديد مفاد البرائة)، قاعدة منجزية العلم الاجمالي

- الاستصحاب: تعريفه، ادلته، اركانه و تطبيقاته (الاستصحاب في حالات الشك السببي و المسببي)

منايع پيشهادى:

اصلى:

- حلقات الثانية؛ شهيد صدر، به همراه تقريرات درس خارج ايشان توسط آيت ... شاهرودى و سيد كاظم حائرى

فرعى:

- اصول فقه؛ مظفر

- شرح الاصول؛ محمد صنقور، باقر ايروانى

- حاشيه سيد على اكبر حائرى بر حلقات شهيد صدر(ره)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مسایل کلامی مذاهب اسلامی به صورت مقارنه‌ای.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف کلام، کلام تطبیقی، مذاهب اسلامی و تبیین پیشینه‌ی کلام مقارنه‌ای و...)

- توحید و صفات:

- معنی شناسی صفات خداوند

- توحید صفاتی (عینیت یا زیادت صفات با ذات)

- توحید و شرک در الوهیت

- توحید و شرک در عبادت

- عدل الهی:

- عدل الهی در دیدگاه مذاهب اسلامی

- قضا و قدر الهی

- جبر و اختیار

- بدا در کتاب و سنت

- نبوت و امامت:

- عصمت پیامبران

- نصب وصی و جانشین از سوی پیامبر اسلام «صلی الله علیه وآله»

- امامت (از اصول دین یا فروع دین بودن)

- مصادیق اثنا عشر خلیفه

- مهدویت در اسلام

- معاد:

- برزخ

- شفاعت

- خلود در جهنم

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- کلام تطبیقی؛ علی ربّانی گلپایگانی (متن جامعه المصطفیٰ ^{علیه السلام} العالمیّة)

فرعی:

- الإلهیات؛ استاد سبحانی
- مقالات الإسلامیین؛ اشعری
- المطالب العالیة؛ فخر رازی
- الملل و النحل؛ شهرستانی
- بحوث فی الملل و النحل؛ سبحانی

راه کارهای اجرایی درس:

- معرفی متون قدماء در ارتباط با موضوع هر جلسه
- ارایه‌ی پژوهش از سوی دانش پژوهان
- واگذاری مطالعه‌ی امور مقدماتی هر موضوع به دانش پژوهان
- جمع بندی مباحث و ارایه‌ی رأی مختار از سوی استاد در هر جلسه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام تطبیقی (۱)

هدف: آشنایی با مباحث کلامی مقارنه‌ای بین ادیان و موضوعاتی از مسایل جدید کلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات (معرفی مسائل مشترک بین ادیان به ویژه دین اسلام و مسیحیت، محدوده‌ی مقارنه‌ای بودن موضوعات، روش اراییه‌ی مباحث تطبیقی و...)

- برخی از مسایل جدید کلامی در دیدگاه متکلمان ادیان:

- تعریف دین

- خاستگاه دین

- عقل و دین

- زبان دین (زبان دینی)

- پلورالیزم (کثرت‌گرایی دینی)

- برخی از براهین خداشناسی در دیدگاه متکلمان ادیان:

- برهان صدیقین و برهان وجودی

- برهان نظم

- برهان فطرت و اجماع عام

- برهان امکان و وجوب

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- کلام تطبیقی؛ عزالدین رضانژاد (متن جامعه‌المصطفی ع العالمیه)

فرعی:

- فلسفه دین؛ علامه جعفری (ره)

- فلسفه دین؛ آیه الله جوادی آملی

- مسایل جدید کلامی؛ آیه الله جعفر سبحانی

- فلسفه دین؛ جان هیک

- علم و دین؛ ایان باربور

- عقل و اعتقاد دینی؛ مایکل پترسون و دیگران

- کلام جدید؛ خسرو پناه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی فراگیران با فلسفه اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه.

سرفصل دروس:

- احکام کلی وجود
- فی ان الموجود مشترك معنوی
- اصالة الوجود و اعتبارية الماهية
- ان الوجود حقيقة مشككة
- وجود مستقل و رابط
- فی مواد القضايا (الوجوب و الامكان و الامتناع)
- كل مفهوم مفروض اما واجب و اما ممتنع و اما ممكن
- فی انقسام كل من المواد الثلاث الى ما بالذات و ما بالقياس الى الغير الا الامكان
- فی حاجة الممكن الى العلة
- ان الممكن محتاج الى العلة بقاء كما انه محتاج اليها حدوثاً
- علت و معلول
- اثبات العلية و المعلوليه و انها فی الوجود
- فی انقسامات العلة
- فی وجوب وجود المعلول عند وجود علته التامة ...
- ان الواحد لا يصدر عنه الا الواحد
- فی العلة الفاعلية
- فی اقسام العلة الفاعلية
- انه لا مؤثر فی الوجود بحقيقه معنى الكلمة الا الله سبحانه
- فی العلة الغائية و اثباتها

منابع پیشنهادی:

- نهاية الحكمة؛ علامه طباطبائی (ره)

راه کارهای اجرایی درس:

- متناسب با بحث های مطرح شده در کلاس انجام تحقیقات از ناحیه دانشجویان ضروری است.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی (۱)

هدف: آشنایی فراگیران با فلسفه اسلامی با تأکید بر حکمت متعالیه.

سرفصل دروس:

- فی قوه و فعل

- حد الحركة و ما تتوقف عليه

- فی انقسام التغير

- فی المقولات التي تقع فيها الحركة

- وقوع الحركة فی مقولة الجواهر ...

- عقل و عاقل و معقول

- فی تعريف العلم و انقسامه الاولي

- فی اتحاد العالم بالمعلوم

- تقسيم العلم الحصولي الى تصور و تصديق

- تقسيم العلم الحصولي الى بديهي و نظري

- فی العالم الحضورى و انه لا يختص بعلم الشئ بنفسه

منابع پیشنهادی:

- نهاية الحكمة؛ علامه طباطبائی (ره)

راه کارهای اجرایی درس:

متناسب با بحث‌های مطرح شده در کلاس انجام تحقیقات از ناحیه دانشجویان ضروری است.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی (۲)

هدف: آشنایی فراگیران با فلسفه اسلامی.

سرفصل دروس:

- الهیات بالمعنی الاخص
- فی اثبات الوجود الواجبی
- فی بعض آخر مما اقيم على وجود الواجب (تعالی) من البراهین
- فی ان الواجب لذاته ماهیة له
- فی ان الواجب (تعالی) بسیط غیر مرکب من اجزاء خارجیة و لا ذهنیة
- فی توحید الواجب لذاته و انه لا شریک له فی وجوب الوجود
- فی توحید الواجب لذاته فی ربوبیته و انه لا رب سواه
- فی ان الواجب بالذات على وجه کلی و انقسامها
- فی الصفات الذاتیة و أنها عین الذات المتعالیة
- فی الصفات الفعلیة و أنها زائدة على الذات
- فی علمه (تعالی)
- فی العنایة و القضاء و القدر
- فی قدرته (تعالی)
- فی ان الواجب (تعالی) مبدأ لكل ممکن موجود و هو المبحث المعنون عنه بشمول ارادته للافعال
- فی حیاته (تعالی)
- فی الارادة و الكلام
- فی العنایة الالهیة بخلقه و ان النظام الكنونی فی غایة ما یمکن من الحسن و الاتقان
- فی الخیر و الشر و دخول الشر فی القضاء الالهی

منابع پیشنهادی:

- نهایة الحکمة؛ علامه طباطبائی (ره)

راه کارهای اجرایی درس:

متناسب با بحث‌های مطرح شده در کلاس انجام تحقیقات از ناحیه دانشجویان ضروری است.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت روش‌ها و گرایش‌های تفسیری قرآن و معیارها و گونه‌های فرعی و آسیب‌های آن‌ها.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف، تاریخچه، عوامل پیدایش، گرایش‌ها و دسته‌بندی آن)

- روش‌های تفسیر قرآن

- روش تفسیر قرآن به قرآن

- روش تفسیر روایی

- روش تفسیر عقلی

- روش تفسیر اجتهادی

- روش تفسیر علمی

- روش تفسیر اشاری (باطنی و عرفانی و ...)

- روش تفسیر به رأی

- روش تفسیر جامع

- گرایش‌های تفسیری

- گرایش اجتماعی

- گرایش تربیتی

- گرایش ادبی

- گرایش فقهی

- گرایش کلامی و فلسفی

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- منطق تفسیر قرآن (۲)؛ محمدعلی رضایی اصفهانی (متن درسی جامعه المصطفی)

فرعی:

- مبانی و روش‌های تفسیر قرآن؛ عمید زنجانی

- التفسیر و المفسرون فی ثوبه القشيب؛ محمد هادی معرفت

- التفسیر و المفسرون؛ دکتر ذهبی

- روش‌ها و گرایش‌های تفسیری؛ حسین علوی مهر

- روش‌های تفسیر قرآن؛ سید رضا مودب

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: قرآن و علوم

هدف: شناخت تفسیر آیات اجتماعی قرآن و جامعه مطلوب قرآنی.

سر فصل دروس:

- کلیات (موضوع، هدف و ...)
- مفهوم شناسی اجتماع در قرآن
- اصالت اجتماع یا اصالت فرد
- قانونمندی جامعه (سنت های اجتماعی)
- هدفمندی جامعه
- تغییر و تحولات اجتماعی
- ویژگی های جامعه مطلوب از دیدگاه قرآن
- جوامع و حکومت ها در قرآن (جامعه نبوی و جوامع انبیاء گذشته)
- گروه های اجتماعی
- روابط اجتماعی
- طبقات و اقشار
- ارزش و هنجارها
- خرده فرهنگ ها
- رهبری جامعه

منابع پیشنهادی:

- جامعه و تاریخ؛ شهید مطهری
- جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن؛ محمدتقی مصباح یزدی
- تفاسیر اجتماعی قرآن (ذیل آیه ۲۰۰ آل عمران) المیزان، نمونه، فی ظلال القرآن، تفسیر قرآن مهر، من وحی القرآن
- تفاسیر موضوعی مثل پیام قرآن، منشور جاوید، تفسیر موضوعی قرآن مجید
- قرآن و جامعه، علی کمالی
- قرآن و جامعه شناسی، مجموعه مقالات

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روش ها و گرایش های تفسیر قرآن

هدف: شناخت تعامل قرآن و علوم بشری، چالش ها و راهکارهای آن.

سر فصل دروس:

- کلیات (مفهوم شناسی علم و تفسیر علمی، تاریخچه تفسیر علمی با تأکید بر علوم اجتماعی و ...)
- رابطه قرآن و علم (با تأکید بر علوم اجتماعی)
- قلمرو قرآن و علم (با تأکید بر علوم اجتماعی)
- تعارض قرآن و علم و راهکارها (با تأکید بر علوم اجتماعی)
- زبان علم و زبان وحی
- دسته بندی آیات علمی و اهداف آنها
- دیدگاه های موافقان و مخالفان در تفسیر علمی
- آیات علمی قرآن در حوزه علوم اجتماعی
- دسته بندی آیات اجتماعی قرآن
- اهداف قرآن از طرح مباحث اجتماعی
- روش استنباط از آیات اجتماعی
- شاخص ها و مولفه های آیات اجتماعی
- بررسی اعجاز اجتماعی قرآن

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- درآمدی بر تفسیر علمی قرآن؛ محمدعلی رضایی اصفهانی
- من وجوه الاعجاز القرآن؛ دکتر فرید
- تفسیر من هدی القرآن؛ مدرسی
- الاسلام و الاجتماع؛ محمود البستانی

فرعی:

- تفسیر علمی؛ دکتر ناصر رفیعی محمدی
- التفسیر العلمی فی المیزان؛ دکتر عمر ابو حجر
- قرآن و جامعه شناسی؛ بنیاد پژوهش های قرآنی حوزه و دانشگاه
- تفسیر نمونه؛ مکارم شیرازی
- تفسیر المیزان؛ علامه طباطبائی (به ویژه ذیل آیه ۲۰۰ سوره آل عمران)
- جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن؛ محمدتقی مصباح یزدی
- التمهید فی علوم القرآن، ج ۶؛ محمدهادی معرفت
- المفصل فی التاریخ؛ جواد علی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: قرآن و علوم

هدف: بررسی رابطه قرآن با فرهنگ زمانه عرب صدر اسلام و پاسخ به شبهات در این زمینه.

سر فصل دروس:

- کلیات (مفهوم شناسی فرهنگ، ویژگیهای فرهنگ جاهلیت عرب و فرهنگ قرآن)
- گونه های رابطه قرآن با فرهنگ زمانه و دلایل آن
- عدم تأثیر پذیری مطلق قرآن از فرهنگ جاهلی و نقد آن
- قبول عناصر مثبت فرهنگ عصر نزول (مثل حج و...) و رد عناصر منفی مثل شرک و دختر کشی و تأسیس عناصر جدید فرهنگی در حوزه های اخلاق، حقوق و ...
- چگونگی تأثیر گذاری قرآن در فرهنگ زمانه
- حوزه ها، مصادیق و شبهات
- در حوزه ادبیات (واژگان دخیل و ...)
- در حوزه احکام (پذیرش احکام ادیان الهی پیشین عرب و نفی احکام جاهلی
- در حوزه عقاید (نفی شرک و خرافات و جایگزینی توحید
- در حوزه سنت های اجتماعی (نفی سنت های غلط مثل پسر خوانده را پسر دانستن و ازدواج با همسر او را ممنوع کردن و... پذیرش سنت های صحیح که موافق عقل و فطرت است مثل مهمان دوستی، امانت داری و...)
- نظریه های علمی حاکم زمانه (مثل هیئت بطلمیوس و طب جالینوسی و ...)
- حوزه فرا طبیعت (مثل سحر، چشم زخم و ...)

منابع پیشنهادی:

- شبهات ورود؛ محمد هادی معرفت
- مقاله قرآن و فرهنگ زمانه؛ مجله معرفت ش ۴۶
- قرآن و فرهنگ زمانه؛ حسن رضا رضایی
- رابطه قرآن با فرهنگ زمانه؛ پایان نامه دکتری تربیت مدرس دانشگاه قم؛ حیدر علی رستمی
- خاستگاه نظریه تأثیر پذیری قرآن از فرهنگ زمانه؛ پایان نامه ارشد جامعه المصطفی العالمیه مدرسه عالی امام خمینی
- پاسخ به شبهات قرآنی جدید؛ محمد علی رضایی اصفهانی
- تفاسیر قرآن؛ مثل المیزان، نمونه، فی ضلال من وحی القرآن، تفسیر قرآن مهر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با کلیات فهم مدلول روایات و شناخت محتوا و چگونگی استفاده از آنها در زمینه های علوم اجتماعی با تأکید بر نهج البلاغه و سایر روایات اجتماعی بصورت متن خوانی.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف، اهمیت، هدف، پیشینه و انواع)
- منابع درایة الحدیث
- قواعد فهم حدیث (فهم مفردات، فهم ترکیبات)
- موانع فهم حدیث
- تعارض احادیث و روشهای حل آن
- معیارهای نقد حدیث (نقد درونی و نقد بیرونی)
- بررسی احادیث در محورهای جامعه شناختی با تأکید بر نهج البلاغه:
- روایات و خطبه های امر به معروف و نهی از منکر (کنترل اجتماعی)
- روایات و خطبه های مربوط به خانواده (نهاد خانواده)
- روایات و خطبه های مربوط به آداب معاشرت (روابط اجتماعی)
- روایات و خطبه های مربوط به علم (نهاد آموزش و پرورش)
- روایات و خطبه های مربوط به جرم و حدود و دیات (کجروی اجتماعی)
- روایات و خطبه های مربوط به عهد و پیمان اجتماعی (ميثاق اجتماعی)
- روایات و خطبه های مربوط به صلہ رحم (همبستگی اجتماعی)
- روایات و خطبه های مربوط به اقتصاد و امور مالی (نهاد اقتصاد)
- روایات و خطبه های مربوط به تربیت و اخلاق (جامعه پذیری)

منابع پیشنهادی:

- مبانی فهم و نقد حدیث؛ علی نصیری
- نهج البلاغه
- فقه الحدیث؛ علی اکبر غفاری
- روش فهم حدیث؛ عبدالهادی مسعودی
- علامه طباطبایی و حدیث؛ شادی نفیسی
- نقد الحدیث فی علم الدرایه و الروایه
- دروس فی علم الدرایه؛ سید رضا مؤدب
- میزان الحکمه؛ محمدی ری شهری
- اصول و فروع کافی؛ ثقه الاسلام کلینی
- مرآه العقول؛ علامه مجلسی

راه کارهای اجرایی درس:

- ابتدا مطالب روشی فقه و الحدیث ارائه می شود سپس مباحث محتوایی رشته بر اساس تطبیق قواعد بر مصادیق روایی استخراج و استنباط می گردد.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت حدیث، آشنایی با تاریخ، متن و کیفیت نقل حدیث و اصطلاحات مربوط به فریقین.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف علم درایه، تاریخچه حدیث شناسی، موضوع، هدف و غایت آن، تفاوت درایه با علم رجال و تراجم)

- تقسیمات خبر به واحد و متواتر

- شرایط خبر واحد

- شرایط خبر متواتر

- انواع خبر واحد (خبر مستفیض و غریب و...)

- انواع خبر متواتر (لفظی، معنوی، اجمالی و...)

- تقسیم احادیث به چهار قسم (صحیح، ضعیف، حسن، موثق)

- تفاوت اصطلاح حدیث صحیح نزد متقدمان و متأخران

- اصطلاحات حدیثی (متصل، مرفوع، معنعن، معلق، مودلف، شاذ و...)

- اصطلاحات مربوط به القاب محدثان و دیگر الفاظ رایج (طبقه، تعیین، مسند، محدث، حافظ، شیخ، جامع، امالی، مدح و ذم راوی و...)

- اقسام خبر ضعیف (مقطوع، منقطع، مضممر، مرسل، مدلس و...)

- شرایط معتبر در راوی (اسلام، عقل، بلوغ، ایمان، عدالت و...)

- الفاظ مورد استعمال در تعدیل و جرح

- کیفیت تحمل حدیث و طرق نقل آن (سماع، قرائت، مکاتبه و...)

- نقد حدیث (نقد سندی و نقد متنی)

- معرفی مهمترین منابع رجالی

منابع پیشنهادی:

- اصول الحدیث و احکامه؛ جعفر سبحانی

- قاموس الرجال؛ محمدتقی شوشتری

- معجم رجال الحدیث؛ ابوالقاسم خویی

- الرعایه فی علم الدرایه؛ زین الدین شهید ثانی

- درایه الحدیث؛ کاظم شانه چی

- علوم الحدیث؛ صبحی صالح

- الوجیزه فی الدرایه؛ شیخ بهایی

راه کارهای اجرایی درس:

استاد با توجه به کتب رجالی به تقسیم کار تحقیق در بین دانش پژوهان پرداخته و پس از تدوین ارزیابی نماید.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت ویژگی‌های علم و تکنولوژی و نقش و تأثیر آن‌ها در جامعه و نیز رابطه آن‌ها با فرهنگ و نهادهای اجتماعی.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع، قلمرو، تاریخچه و ...)
- ماهیت و ویژگی‌های اجتماعی علم و تکنولوژی
- ویژگی‌های روش علمی
- علم بعنوان پدیده اجتماعی
- چستی تکنولوژی (کارکرد، پیامد و آسیب‌های اجتماعی)
- رابطه علم و تکنولوژی
- تاریخچه ادوار علم و تکنولوژی (در غرب و شرق)
- بررسی علل تکامل و انحطاط آن
- علم و هنجارهای اجتماعی (با نگاه تطبیقی اسلام و سایر دیدگاه‌ها)
- هنجارهای اخلاقی در علم
- انحراف از هنجارهای علمی و بررسی علل آن
- نظارت اجتماعی در علم
- عوامل و زمینه‌های اجتماعی پیدایش تکنولوژی
- علم و ساخت اجتماعی و فرهنگی
- علم و فرهنگ
- علم، تکنولوژی و تغییرات اجتماعی و فرهنگی
- انقلاب کامپیوتر، اینترنت و ماهواره
- جامعه مبتنی بر علم
- علم و ساخت سیاسی و اقتصادی
- تأثیر متقابل علم و سیاست
- ویژگی‌های جامعه صنعتی و فراصنعتی
- علم، تکنولوژی و توسعه
- علم، جنگ و صلح
- جامعه علمی و سازمان علم
- ویژگی‌های دانشمندان
- روان‌شناسی دانشمندان
- قشربندی اجتماعی در علم

- سازمان علم (مدیریت سازمان‌های علمی، پژوهشی و تولید علمی، پژوهشگران، مهاجرت دانشمندان، مطبوعات علمی، محافل علمی، ارتباطات در علم، همکاری‌های بین‌المللی در علم و جنبش نرم‌افزاری)

منابع پیشنهادی:

- مبانی جامعه‌شناسی علم، منوچهر محسنی.
- تاریخ علم، ویلیام سیسل دامپی‌یر، ترجمه عبدالحسین آذرنگ.
- شناخت عمومی علم، یاکوب برونوفسکی، ترجمه محمد علی پورعبدالله.
- تکنولوژی و جهان امروز، مجید عباسپور.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی و شناخت دیدگاه‌های جامعه‌شناسان و متفکران مسلمان در باب معرفت و نقش اجتماع در شکل‌گیری و تحول آن.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع، ضرورت، هدف، روش و ...)
- مفاهیم اساسی (جامعه، تعین، معرفت و ...)
- تفاوت جامعه‌شناسی معرفت با معرفت‌شناسی، فلسفه علم و ...
- تاریخچه جامعه‌شناسی معرفت و پیشگامان آن
- نقد و بررسی نظریه‌های جامعه‌شناسی معرفت (مارکس، ماکس شلر، مانهایم، دورکیم، ماکس وبر و ...)
- رابطه جامعه و معرفت از دیدگاه متفکران مسلمان (محمد غزالی، ابن خلدون، علامه طباطبایی، فارابی، مطهری، شهید صدر و ...)

منابع پیشنهادی:

- جامعه‌شناسی معرفت، علیزاده و دیگران.
- جامعه‌شناسی معرفت، ماکس شلر.
- جامعه‌شناسی معرفت، لوئیس کوزر.
- ایدئولوژی و اتوپیا، کارل مانهایم.
- جامعه‌شناسی علم، محمد توکل.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی جامعه‌شناختی تمدن در جهان اسلام و آسیب‌شناسی آن.

سر فصل دروس:

- کلیات: (تعریف، موضوع، هدف، روش‌شناسی در تاریخ اسلام و...)
- ادوار تاریخ تمدن اسلامی (نهضت ترجمه در عصر اموی، هارون، مأمون و...)
- مظاهر تمدن اسلامی (کتابخانه‌ها، دارالعلم، مدارس دینی، حوزه‌های علمیه، بیمارستان‌ها، مساجد، هنر، معماری، صنایع، علوم انتقال یافته از طرف مسلمین به غرب و ...)
- عوامل و زمینه‌های شکوفایی تمدن اسلامی (علم‌گرایی، آرمان‌گرایی و ...)
- تمدن اسلام و غرب (تعامل، رویارویی و ...)
- عوامل انحطاط تمدن اسلامی (اختلاف، تفرقه و...)
- انحراف فرهنگی (درجه دوم شمردن علوم انسانی و تجربی، غرب‌گرایی و ...)
- انحراف سیاسی (ستیز قدرت، نفوذ استعمار)
- انحراف اجتماعی (افزایش فاصله طبقاتی، رفاه زدگی و...)
- احیای تمدن اسلامی در دوران معاصر (انقلاب، جنبش‌ها، حکومت و ...)

منابع پیشنهادی:

- جامعه‌شناسی تاریخی اسلام، ج ۱، تنهایی.
- تاریخ تمدن، ویلیام جیمز دورانت - ترجمه احمد آرام.
- تمدن اسلام و غرب، گوستا ولوبون.
- اسلام و تمدن اسلامی ۲ جلد؛ آورده میکل باهمکاری هانوی پوران، ترجمه: حسن فروغی.
- نهضت ترجمه در مشرق جهان اسلام در قرن سوم و چهارم هجری، رشید جمیلی، ترجمه: صادق آئینه‌وند.
- فرهنگ اسلام در اروپا، هونکه زیگرید - ترجمه مرتضی رهبانی.
- نفوذ اسلام در اروپا، عزتی.
- پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، علی اکبر ولایتی.
- علم در تمدن اسلامی، سید حسن نصر.
- کارنامه اسلام، عبدالحسین زرین کوب.

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : شناخت زمینه‌های شکل‌گیری، تحول و کارکردهای فرهنگ در کلیت نظام اجتماعی و تأثیر متقابل جامعه بر فرهنگ.

سر فصل دروس :

- کلیات (تعریف، موضوع، روش و هدف)
- مفاهیم کلیدی (فرهنگ، تمدن، فرهنگ‌پذیری، تأخر فرهنگی، سرمایه فرهنگی، توسعه فرهنگی، هویت فرهنگی، فرهنگ عمومی، فرهنگ آرمانی، فرهنگ غالب، خرده فرهنگ و...)
- نظریه‌های شکل‌گیری و تحول فرهنگ
- ارتباط فرهنگ با نهادهای اجتماعی
- کارکردهای فرهنگ
- دین و فرهنگ
- رسانه‌های جمعی و فرهنگ
- فرهنگ و توسعه
- مهندسی فرهنگی
- راه‌های اشاعه و نفوذ فرهنگ
- تکثر فرهنگی
- جهانی شدن و فرهنگ
- ارتباطات فرهنگی
- آسیب‌شناسی فرهنگ

منابع پیشنهادی :

- مطالعات فرهنگی؛ سایمون دیورینگ، ترجمه نیما ملک محمدی و شهریار وقفی پور
- فرهنگ شناسی؛ چنگیز پهلوان
- درآمدی بر نظریه فرهنگی؛ فیلیپ اسمیت، ترجمه حسن پویان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: تحلیل جایگاه هنر و ادبیات، ارتباط متقابل و تأثیرات اجتماعی آن بر جامعه و فرهنگ.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف موضوع، هدف، اصول و روش)
- جایگاه هنر و ادبیات در منظومه معرفت‌های علمی
- مروری بر تکنیک‌های برقراری ارتباط در هنر (مفاهیم، عناصر و موانع ارتباط)
- شناسایی جاذب بودن پیام (تجانس با محیط، قالب هنری دادن به محتوای پیام، تناسب با پیش مخاطب، رعایت ویژگی‌های روانی و اجتماعی مخاطب و...)
- تولید هنر (شعر، نثر، فیلم، مینیاتور، نقاشی، معماری اسلامی و...)
- توزیع هنر (انتشار، محدودیت‌ها و...)
- مصرف هنر (خوانندگان، کارشناسان و ...)
- عرصه‌های کاربردی هنر
- هنر و ادبیات در تمدن اسلامی (مبانی، تاریخچه، ویژگی‌ها، تحولات و...)
- ارتباط فرهنگ و هنر (با تأکید بر نهادهای فرهنگی)
- کارکردها و تأثیرات اجتماعی هنر و آثار محصولات هنری
- جامعه‌شناسی هنر و ادبیات معاصر
- هنر و دنیای مدرن
- آسیب‌شناسی هنر و ادبیات (فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی)
- تفاوت هنر متعهد و هنر سکولار
- نقش هنر در فعالیت‌های تبلیغی دین

منابع پیشنهادی:

- هنر و معماری اسلامی ۱ و ۲؛ ریچارد اتینگاوزن و الگ گرابر، ترجمه یعقوب آژند
- جامعه‌شناسی ادبیات؛ روبراسکارپیت، ترجمه مرتضی کتبی
- تکنیک‌های روابط عمومی؛ رحمان سعیدی
- وسایل ارتباط جمعی کاظم متعمد نژاد
- هنر و جامعه، روزه باستید ترجمه غفار حسینی
- مباحثی در حکمت و فلسفه هنر اسلامی و آشنایی با آراء متفکران مسلمان درباره هنر؛ محمد مدد پور
- تجلیات حکمت معنوی در هنر اسلامی؛ محمد مدد پور

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

هدف : بررسی رهیافت‌های عمده نظری در انسان‌شناسی فرهنگی و نیز شناخت و تحلیل موضوعات و مسائل فرهنگی از دیدگاه مردم شناسان.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع، اهمیت و ضرورت و مفاهیم)
- انواع رشته‌های انسان شناسی
- رهیافت‌های عمده نظری در انسان‌شناسی فرهنگی (تکامل‌گرایی، کارکردگرایی، ساختارگرایی، انسان‌شناسی روان‌شناختی (فرد و فرهنگ) شخصیت‌گرایی روٹ بند یکت، قالب‌پذیری شخصیت، مارگارت مید، رابطه شخصیت و فرهنگ از دیدگاه اسلام و اندیشمندان مسلمان، روان‌شناسی میان فرهنگی و بوم‌شناسی فرهنگی)
- درآمدی به رهیافت نظری اسلام در حوزه انسان‌شناسی فرهنگی
- روش‌های انسان‌شناسی فرهنگی
- تحلیل مردم شناختی از:
- الگوهای تطبیق (شکار و گردآوری، کشاورزی سطحی و عمیق، شبانی، جامعه صنعتی و...)
- نهادهای اجتماعی (سازمان خانوار و خانواده، اقتصاد، سازمان سیاسی، باورداشت مذهبی و مناسک با نگاهی به مردم‌شناسی مسلمین در جوامع مختلف)
- دگرگونی و تحول فرهنگی
- گروه‌های اجتماعی و قشر بندی
- تنوع فرهنگی جوامع
- جهانی شدن و یکسان سازی یا تکثر فرهنگ‌ها
- تعامل و تهاجم فرهنگی
- ارتباطات میان فرهنگی و آثار آن

منابع پیشنهادی :

منابع اصلی :

- انسان‌شناسی فرهنگی، دانیل بیتسن و فرد پلاک، ترجمه محسن ثلاثی.
- درآمدی بر نظریه‌های فرهنگی معاصر، اندرو میلنر و جفت براویت، ترجمه جمال محمدی.
- انسان‌شناسی فرهنگی، گری پی فرارو، ترجمه غلامعلی شاملو.

منابع فرعی :

- درآمدی بر انسان شناسی، کلودیویور، ترجمه ناصر فکوهی.
- تاریخ اندیشه و نظریه‌های انسان شناسی، ناصر فکوهی.
- مردم‌شناسی فرهنگی، پژوهشکده تحقیقات اسلامی.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت وسایل ارتباط جمعی سستی و مدرن، نقش و کارکرد رسانه‌ها و ارتباط متقابل رسانه، جامعه و فرهنگ.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع، هدف و روش)
- گونه‌شناسی ارتباطات اجتماعی
- ارتباطات جمعی، ویژگی‌ها و عناصر
- معرفی رسانه‌های جمعی، انواع، ویژگی‌ها، ساختار و جایگاه اجتماعی
- آثار و کارکردهای مثبت و منفی رسانه‌ها
- تحولات تاریخی ارتباطات و رسانه‌ها
- مدل‌های مختلف ارتباطات جمعی
- سیاست، استراتژی و فعالیت‌های رسانه‌های مدرن در جهان معاصر
- نظریه‌های تحلیلی در خصوص ارتباطات جمعی
- نقش رسانه‌ها در توسعه همه جانبه
- نقش رسانه‌ها در جهانی شدن
- دین و رسانه (ارتباط متقابل دین و رسانه، دین رسانه‌ای و رسانه دینی)

منابع پیشنهادی:

- جامعه‌شناسی ارتباطات، باقر ساروخانی.
- ارتباط شناسی، مهدی محسنیان راد.
- پویایی ارتباطات انسانی، جیل ای مایرز میشل تو للامایرز، ترجمه خواصا برآملی.
- شناخت ارتباطات جمعی، ملوین دیفلور و اورت دنیس، ترجمه سیروس مرادی.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی رویکردهای اجتماعی به دین، کارکردهای اجتماعی و ارتباط آن با سایر نهادهای اجتماعی.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع، روش، هدف و تفاوت جامعه‌شناسی دین با جامعه‌شناسی دینی)
- مروری بر تاریخچه مطالعات دین پژوهی
- رویکردهای مختلف دین پژوهی (علمی، جامعه‌شناختی، روان‌شناختی، مردم‌شناختی و نیز فلسفی و نقلی و...)
- دین در تلقی جامعه‌شناسان کلاسیک و مدرن (نظریه‌های جامعه‌شناختی دین)
- ارتباط دین با سایر عناصر و مجموعه‌های فرهنگی اجتماعی (دین و فرهنگ، دین و علم، دین و اخلاق، دین و حقوق، دین و عقلانیت، دین و هنر، دین و خانواده، دین و اقتصاد، دین و آموزش و پرورش، دین و حکومت و...)
- دین و ایدئولوژی‌های عصری در جامعه جدید
- کارکردهای اجتماعی دین از دیدگاه‌های مختلف
- دین و جهانی شدن

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی:

- جامعه‌شناسی دین، ملکم همیلتون، ترجمه محسن ثلاثی.
- درآمدی بر جامعه‌شناسی دین، فیل زاگرم، ترجمه خشایار دیهیمی.
- هفت نظریه درباب دین، دانیل پالس ترجمه محمدعزیز بختیاری.

منابع فرعی:

- صور ابتدایی حیات دینی، امیل دورکیم، ترجمه باقر پرهام.
- جامعه‌شناسی ادیان، علی شریفی.
- جامعه‌شناسی دین، غلامعباس توسلی.
- جامعه‌شناسی دین، یواخیم واخ، ترجمه جمشید آزادگان.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی و نقد مکاتب و نظریه‌های فرهنگ با نگاه انسان شناختی و جامعه شناختی.

سر فصل دروس:

- کلیات (مروری بر مفاهیم، تعریف نظریه فرهنگ، مردم شناسی و تفاوت آن با جامعه شناسی)
- تاریخچه و رویکردهای نظریه‌های فرهنگ (انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، مطالعات فرهنگی و ...)
- نظریه تحول‌گرایی (مرگان، تایلر، اسپنسر، تافلر و ...)
- نظریه اشاعه‌گرایی
- نظریه بوم شناختی
- نظریه نیازها (کارکردگرایی مالینوفسکی و ...)
- نظریه الگوهای فرهنگی
- نظریه ذات‌گرایی
- نظریه ساخت‌گرایی
- نظریه پسا ساخت‌گرایی
- نظریه مارکسیستی
- نظریه فمینیستی
- نظریه پست مدرن

منابع پیشنهادی:

- درآمدی بر نظریه فرهنگی؛ فلیپ اسمیت، ترجمه حسن پویان
- نظریه‌های فرهنگ در قرن بیستم؛ حسین بشیریه
- فرهنگ شناسی؛ چیگیز پهلوان
- نظریه و فرهنگ؛ جهانگیر معینی

راه کارهای اجرایی درس:

استاد می‌تواند نظریه‌های جدید را بصورت مقاله و تحقیق از دانش‌پژوهان درخواست نماید و در کلاس بصورت کنفرانس طرح شود.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی مهمترین و بنیادیترین موضوعات فرهنگی از دیدگاه قرآن و روایات.

سر فصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع، ضرورت رویکرد دینی در فرهنگ، نسبت دین و فرهنگ و ...)
- شاخصه‌ها و مؤلفه‌های فرهنگ در قرآن و روایات
- استخراج و استنباط منشأ پیدایش و تطور فرهنگ (منشأ اجتماعی، منشأ فطری، منشأ وحیانی)
- شیوه‌ها و روشهای فرهنگ‌شناسی در قرآن و روایات
- تیپولوژی انواع فرهنگ‌ها در قرآن و روایات
- نسبت فرهنگ‌پذیری و اراده فرد
- بررسی نسبیّت فرهنگی (اصول ثابت و متغیر)
- ارزش‌ها و ضد ارزشها در فرهنگ (حق و باطل، عدالت و ظلم، اصلاح و فساد و ...)
- وحدت و تکثر فرهنگی
- برتری فرهنگی (ملاک‌ها و شاخص‌ها)
- مبانی تعاملات و ارتباطات فرهنگی و میان فرهنگی
- عاملان و کارگزاران فرهنگ (انبیاء، عالمان، حاکمان، گروه‌های مرجع، خانواده و ...)
- عوامل انحطاط و اعتلای فرهنگ
- راه‌های تثبیت و انتقال یک فرهنگ
- تهاجم فرهنگی و موضع اسلام در مواجهه با آن

منابع پیشنهادی:

- قرآن و جامعه شناس، مجموعه مقالات همایش ملی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- المثل الاعلی للمجتمع الانسانی؛ سالم احمد الماقوری
- جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن؛ استاد محمدتقی مصباح یزدی
- مبانی و مقدمات رابطه قرآن و علوم روز؛ محسن عباس نژاد و همکاران

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی نقش و کارکرد آموزش و پرورش در نظام اجتماعی و تحولات آن.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع، اهمیت، روش و ...)
- تاریخچه آموزش و پرورش در اسلام و جهان
- ویژگی‌های نهاد اجتماعی و تطبیق آن بر آموزش و پرورش
- کارکردهای آموزش و پرورش (انتقال فرهنگ، جامعه‌پذیری، پرورش سیاسی و ...)
- رویکردهای نظری در جامعه‌شناسی آموزش و پرورش (کارکردگرایی، تضاد، تعامل‌گرایی و سیستم)
- رابطه آموزش و پرورش با سایر نهادهای اجتماعی
- آموزش و پرورش و قشربندی اجتماعی
- آموزش و پرورش و تکنولوژی
- آموزش و پرورش و تغییرات اجتماعی
- تحولات آموزش و پرورش در جامعه معاصر (دائمی، بزرگسالان و ...)
- نقش رسانه‌ها و فناوری‌های ارتباطی در آموزش و پرورش
- هزینه‌های آموزش و پرورش (مدارس غیر انتفاعی، ...)
- یونسکو و آموزش‌های عمومی
- آموزش و پرورش در کشورهای اسلامی
- جامعه‌اطلاعاتی و تأثیر آن بر روند آموزش و پرورش

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی:

- جامعه‌شناسی آموزش و پرورش؛ محمد رسول گلشن فومنی
- جامعه‌شناسی آموزش و پرورش؛ علی علاقه‌بند
- جامعه‌شناسی آموزش و پرورش؛ محمود شارع پور

منابع فرعی:

- آموزش و پرورش تطبیقی؛ علی محمد الماسی
- تعلیم و تربیت در اسلام؛ استاد مطهری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت حوزه‌های فرهنگی غرب مدرن و اسلام با رویکرد مقایسه‌ای و تحلیلی و نیز بیان دیدگاه اسلامی.

سرفصل دروس:

- کلیات (تعریف، موضوع هدف، روش و تاریخچه تمدن و فرهنگ)
- نگاه غرب به انسان (اومانیزم، خلیفه الله)
- فرد گرایی (انسان‌شناسی مدرنیسم)
- اخلاق مدرنیسم
- سکولاریزیم و دین (تحولات دین، تقدس و تدین)
- مادی گرایی (لذت جویی، علم گرایی، دنیاگرایی و پوچ گرایی)
- تحولات در نهاد خانواده (ارزش‌ها، هنجارها، نقش‌ها و...)
- تغییرات جنسیتی (مساوات جنسی، زنان مرد شده، تغییر نقش زنان)
- انقلاب جنسی (ترک خانواده، همزیستی بدون ازدواج، روابط آزاد و ...)
- قوم مداری (ناسیونالیسم، کشورهای مستعمره، استعمار)
- ارتباط فرهنگ با حوزه های سیاسی و اقتصادی
- لیبرالسم
- ماکیاولیسم
- دموکراسی
- مردم سالاری
- بررسی تحلیلی مواضع اسلام در محورهای فوق

منابع پیشنهادی:

منابع اصلی:

- دنیای اسلام و تهاجم فرهنگی غرب؛ محمد مهدی آصفی
- نظام خانواده در اسلام؛ شهید مطهری
- اخلاق جنسی در اسلام و جهان غرب؛ شهید مطهری
- درباره غرب؛ رضا داوری
- فرهنگ شرق و غرب؛ شهید آوینی

منابع فرعی:

- غرب شناسی؛ احمد رهنمایی
- نقش اسلام در برابر غرب؛ مارکت مارکوس
- تمدن مادیرگرایانه ماغربی‌ها؛ محمد علی مدرسی

راه کارهای اجرایی درس:

دانش پژوهانی مؤظف به ارائه تحقیق درباره فرهنگ با نگاه تطبیقی هستند و نقد بررسی و ارزشیابی آن توسط استاد.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مناسک و شعائر دینی فرقه‌های مختلف ادیان و گروه‌های مذهبی با نگاه جامعه‌شناختی.

سر فصل دروس:

- کلیات (موضوع، هدف، اهمیت، ضرورت و روش)
- فرق، شعائر و مناسک یهودیان (گونه‌ها، زمینه‌های شکل‌گیری، کارکردها و تحولات اجتماعی)
- مراسم و اعمال روزهای شنبه کنیسه‌ها
- فرق، شعائر و مناسک مسیحیان (زمینه‌های شکل‌گیری کارکردها و تحولات اجتماعی)
- مراسم هفت‌گانه (عشای ربانی، غسل تعمید و...)
- فرق، شعائر و مناسک دینی مسلمانان (زمینه‌های شکل‌گیری، کارکردها و تحولات اجتماعی)
- مناسک حج
- نماز جمعه و جماعات
- مراسم قربانی
- اعیاد اسلامی و سوگواری‌ها
- مراسم و مناسک شیعیان (عزاداری سیدالشهداء (ع)، اعیاد و وفیات ائمه علیهم السلام)
- سازمان‌ها و مجموعه‌های فرهنگی ادیان مختلف (تعریف، اهمیت و نقش ...)
- صومعه

- کنیسه

- کلیسا

- دیر

- مسجد

- تکایا و حسینیه‌ها

- فرقه‌ها و جریان‌های اعتقادی انحرافی (فرقه‌های معاصر و قدیمی مثل عرفان‌های دروغین)

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- آشنایی با ادیان بزرگ، حسین توفیقی.
- ادیان زنده جهان، رابرت هیوم.
- دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، کلید واژه‌های مربوط.

فرعی:

- دانش‌نامه جهان اسلام
- تاریخ ادیان، جان ناس
- دایره‌المعارف‌های اسلامی (مدخل‌های مربوطه)
- دایره‌المعارف الشیعیه

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی روند تغییرات و توسعه فرهنگی، مدل توسعه مطلوب، راه‌های دستیابی و موانع آن از دیدگاه اسلام.

سرفصل دروس:

- کلیات (موضوع، هدف، اهمیت و ضرورت)
- مفاهیم (تغییر، تحول، توسعه، توسعه فرهنگی)
- تاریخچه بحث توسعه فرهنگی
- رابطه فرهنگ و توسعه
- ارتباط توسعه فرهنگی با سایر انواع توسعه
- عوامل مؤثر در تغییرات و توسعه فرهنگی
- نظریه‌های توسعه فرهنگی
- رابطه دین و توسعه فرهنگی
- مدل‌ها و مؤلفه‌های توسعه فرهنگی در قرآن و روایات
- موانع توسعه فرهنگی
- راه کارهای صیانت از فرهنگ اسلامی در تقابل با فرهنگ‌های بیگانه (جهاد، ایجاد محدودیت‌ها، تحریم‌ها مثل تحریم ازدواج، تحریم سلطه و وابستگی، تحریم اطلاعاتی و ...، تحریم‌های فرهنگی مثل تحریم کتب ضاله و دیگر فرآورده‌های فرهنگی، تحریم تشابه فرهنگی، مقاومت فرهنگی، مهاجرت فرهنگی و ...)
- تعامل فرهنگی جهان اسلام با غرب (تاریخ، مبانی، ملاک‌ها، عرصه‌ها و آثار)
- نقش نهادهای اجتماعی در توسعه فرهنگی
- جهانی شدن و تغییرات فرهنگی

منابع پیشنهادی:

- قرآن و توسعه فرهنگی (مجموعه مقالات)، به اهتمام سید طه جرقاتی.
- مجموعه مقاله‌های سمینار جامعه‌شناسی (جلد اول)، انتشارات سمت.
- فرهنگ‌شناسی، چنگیز پهلوان.
- فرهنگ و توسعه، گزایه دویوئی، جمعی از مترجمان.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان پیشرفته (عمومی) ۲ واحد

هدف: آشنایی با متون انگلیسی رشته جامعه‌شناسی یا مردم‌شناسی مربوط به حوزه فرهنگ، و مفاهیم مرتبط و آگاهی از مفاهیم و اصطلاحات این حوزه.

سر فصل دروس:

- نمونه‌ای از اصطلاحات مورد بررسی در این رشته عبارتند از:

- Culture
- Social norms
- Social Values
- Culturalization
- Cultural change
- Cultural integration
- A.t.c

منابع پیشنهادی:

- English for the Students of social sciences.I.II;
Dr. F, Moshfeqhi.
- English for the Students of Sociology;
Dr.M.H. Keshavarz.

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان تخصصی (۱)

هدف: آشنایی با متون انگلیسی رشته جامعه‌شناسی یا مردم‌شناسی مربوط به حوزه فرهنگ و مفاهیم مرتبط و آگاهی از مفاهیم و اصطلاحات این حوزه.

سر فصل دروس:

- Cultural relativism
- Culturology
- Folklore
- Counter culture
- Clufure and mass media
- Real culture
- Ideal culture
- Acculturation
- A.t.c

منابع پیشنهادی:

- English for the students of social scieces. I.II;
Dr. F. Moshfeghi.
- English for the students of sociology;
Dr. M.H. Keshavara.